LAUSUNTO
9.1.2023

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Suomen avoimien tietojärjestelmien – COSS ry:n ("COSS ry") lausunto hallituksen esityksestä 43/2022, täydennettynä esityksellä 313/2022

COSS ry on suomalainen yhdistys, jonka jäseniä ovat noin 70 suomalaista yritystä, jotka hyödyntävät liiketoiminnassaan avointa lähdekoodia merkittävästi. COSS ry on pyydetty asiantuntijana lausumaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta annetusta hallituksen esityksestä (HE 43/2022 vp) ja sen täydentämisestä (HE 313/2022 vp). Lausuntoa on pyydetty lakiehdotukseen kokonaisuutena sekä erityisesti pyydetty ottamaan kantaa 25 h §:ään ja perustuslakivaliokunnassa esitettyyn kysymykseen esitysten tasapainosta toisaalta sananvapauden ja muiden käyttäjien oikeuksien ja toisaalta tekijänoikeuksien ja direktiivien välillä samalla huomioon ottaen kansallinen liikkumavara.

Verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajan määritelmä on suomalaisessa tekijänoikeuslain muutoksessa, muutettunakin, 55a §:ssä. Kohdasta puuttuu kuitenkin kokonaan direktiivissä oleva rajaus koskien avoimen lähdekoodin kehitys- ja jakoalustoja. Direktiivin mukaan (artikla 2, alakohta 6, toinen kappale): "avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kehitys- ja jakoalustojen kaltaisten palvelujen tarjoajat ... eivät ole tässä direktiivissä tarkoitettuja 'verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia' ". Sama todetaan myös direktiivin resitaalissa 62, toinen kappale.

Kyseinen rajaus on direktiivin minimivaatimus ja ehdotettu tekijänoikeuslain muutos ei täytä sitä. Vaikka hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu em. direktiivin rajaus, ei sitä ole otettu lakitekstiin mukaan. Tämä on ongelmallista erityisesti siksi, että kaikki muut samassa kohdassa rajatut alueet voidaan ymmärtää rajatuiksi 55 a §:n tekstin mukaan, ja direktiivi vain tarkentaa määritelmän sisältöä. 55 a §:n tekstissä nimittäin rajataan ulos voittoa tavoittelemattomat tarjoajat, sekä tarjoajat, joilla on muu päätarkoitus kuin antaa pääsy kolmannen tekemiin teoksiin. Avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kehitys- ja jakoalustojen päätarkoitus on antaa muille pääsy kolmansien teoksiin ja nämä jakoalustat voivat tavoitella voittoa, eivätkä ne silti ole direktiivin tarkoittamia verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia.

55 a §:än tulisikin lisätä tämä rajaus käyttäen mahdollisimman samaa sanamuotoa kuin mitä direktiivissä on käytetty. Esimerkiksi 55a §:n voitaisiin lisätä toinen momentti, joka kuuluu:

"Avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kehitys- ja jakoalustojen kaltaisten palvelujen tarjoajat eivät ole tässä laissa tarkoitettuja verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajia."

Nyt tämä rajaus puuttuu, eikä sitä ole täydennyksessäkään huomioitu ja siten muutosehdotus on yhä direktiivin vastainen.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	www.coss.fi
PL 35	Erkkilänkatu 11	+358 40 933 2565	info@coss.fi
33101 Tampere	33100 Tampere	Y-tunnus 2447953-8	etunimi.sukunimi@coss.fi

LAUSUNTO
9.1.2023

Kyseinen kohta on olennainen, koska avoimen lähdekoodin jakopalvelut ym. ovat keskeisessä roolissa digitaalista yhteiskuntaa rakennettaessa, eikä niihin ole kohdistunut mitään olennaisia tekijänoikeusloukkausvaatimuksia. Sen sijaan ne edustavat keskeistä, kaikille avointa infrastruktuuria, joka on kasvavassa määrin yhteiskuntamme ytimessä. Tämä on olennaista niin liiketoiminnalle, kansalaisoikeuksille, sananvapaudelle ja demokratian läpinäkyvyydelle. Tekijänoikeuslain muutoksen tarkoittamat säännökset soveltuessaan tekisivät alueen palveluista vaikeammin toteuttavia, kalliimpia ja siten vähemmän saavutettavia. Tämän alueen toimintavapaus tulee säilyttää nykyisellä tasolla siten kuin myös direktiivi edellyttää.

Perustuslakivaliokunnan peräänkuuluttama tasapaino sananvapauden ja käyttäjien oikeuksien suhteen on tässä kohdassa ytimessä. Kun kyse on toiminnasta, joka ei tunnetusti ole aiheuttanut mitään olennaisia sisällöntekijöiden tekijänoikeusloukkausvaatimuksia, ei toimintaa tule rasittaa 6a luvun vaatimuksilla. Tältä osin kyse ei kuitenkaan ole kansallisesta liikkumavarasta, sillä liikkumavaraa ei ole. Nykyinen tekijänoikeuslain muutosehdotus on direktiivin vastainen ja se voidaan saattaa direktiivin mukaiseksi tekemällä esimerkiksi yllä esittämämme korjaus.

Meillä ei ole erikseen lausuttavaa 25 h §:n.

Suomen avoimien tietojärjestelmien keskus – COSS ry

Timo Väliharju, toiminnanjohtaja, COSS ry

Lausunnon laati Martin von Willebrand, hallituksen jäsen.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	www.coss.fi
PL 35	Erkkilänkatu 11	+358 40 933 2565	info@coss.fi
33101 Tampere	33100 Tampere	Y-tunnus 2447953-8	etunimi.sukunimi@coss.fi